

Usmjeravanje srca

„Usmjeravati dječje emocije znači djelovati tako da ono što im se sviđa se podudara s njihovim istinskim dobrom.“
Novi članak u nizu o obitelji.

4.05.2015.

Roditelji imaju pravo i dužnost usmjeravati odgoj svoje djece što je prirodna posljedica činjenice da su ih donijeli na svijet. Može se čak reći da je dijete kao osoba primarna svrha ljubavi između supružnika u Bogu. Dobro odgajanje djece može se stoga smatrati produženjem ljubavi koja

im je dala život. Roditelji teže pružiti svojoj djeci sredstva koja su im potrebna da budu sretna, te im pomoći pronaći njihovo pravo mjesto u životu i s ljudskog i nadnaravnog gledišta.

Roditelji kršćani u svakom djetetu vide dokaz Božjeg pouzdanja u njih. Dobro odgajati djecu je za roditelje „najbolji posao na svijetu,“ kao što je sv. Josemaria često govorio. Ovaj napor počinje začecem i očituje svoje prve korake pri usmjeravanju djetetovih emocija i osjećaja. Ako se roditelji uistinu vole i na dijete gledaju kao na plod njihovog sebedarja, odgojit će tu osobu u ljubavi i za ljubav. Drugim riječima, prvenstveno roditelji su odgovorni usmjeravati emocionalni život svoje djece kako bi im se emocije mogle normalno razvijati s ciljem da budu mirna i spokojna djeca.

Emocionalni život razvija se prvenstveno u djetinjstvu. Nakon njega, tijekom adolescencije, mogu se pojaviti emocionalne krize i roditelji trebaju pomoći svojoj djeci učinkovito se s njima nositi. Ako su još od djetinjstva odgajana kao mirne i stabilne osobe, njihova će djeca spremnije prevladati teške trenutke. Štoviše, emocionalna stabilnost potiče rast dobrih navika u razumu i volji. Bez emocionalnog sklada, teže je duhovno rasti.

Naravno, nužan uvjet za izgradnju dobrog emocionalnog temelja kod svakog djeteta jest da se sami roditelji trude poboljšati vlastitu emocionalnu stabilnost. Kako mogu ovo učiniti? Poboljšavajući obiteljski sklad, pazeći na međusobno zajedništvo, razborito pokazujući svoju privrženost jedan prema drugome u prisutnosti djece. Ipak, ponekad možemo biti skloni mišljenju da emocije i osjećaji leže

izvan opsega obrazovnog zadatka obitelji budući da ih se često može vidjeti kao reakcije koje se „jednostavno dogode,“ koje su izvan naše kontrole i ne mogu se mijenjati. Emocije se čak može gledati i u negativnom svjetlu budući da je grijeh izneredio naše strasti, i ovi neuredni osjećaji mogu otežati ponašanje u skladu s ispravnim razumom.

U korijenu osobnosti

Ovaj pasivan ili čak negativan pogled na emocije prisutan u mnogim vjerskim i moralnim tradicijama snažno se suprostavlja Božjim riječima upućenim proroku Ezekielu: *I ja ću im dati novo srce i nov ću duh udahnuti u njih, da hode po mojim naredbama i da čuvaju i vrše sve moje zakone.* [1] Imati novo srce, ono koje je sposobno ljubiti, smatra se potrebnim kako bi slijedili Božju volju. Neuredne strasti nisu rezultat

posjedovanja „previše srca“, već radije „lošeg“ srca koje treba izlječenje. Sam Krist nam je rekao: *Dobar čovjek iz dobra blaga srca svojega iznosi dobro, a zao iz zla iznosi zlo. Ta iz obilja srca usta mu govore.*[2] Iz srca dolaze stvari koje onečišćuju čovjeka,[3] ali također i stvari koje ga čine dobrim.

Potrebne su nam snažne emocije jer su one moćan poticaj za naše aktivnosti. Svi težimo onome što nam se uistinu sviđa. Usmjeravati dječje emocije znači djelovati tako da ono što im se sviđa se podudara s njihovim istinskim dobrom.

Strastveno djelovati na plemeniti način jest ljudsko dobro. Što je prirodnije od majčine ljubavi prema vlastitom djetetu? Koliko često je ova duboka privrženost navodi da se radosno žrtvuje! I suočena s nečim što osoba smatra neugodnim ili odvratnim, kako lako postaje to izbjeći! U datom trenutku, shvaćanje

„ružnoće“ nekog zlog čina može biti snažniji motiv za ne učiniti ga od mnoštva razumnih argumenata.

Očito, ovdje ne treba brkati moral s našim osjećanjima. Ne radi se o reduciranju moralnog života i našeg odnosa s Bogom na osjećaje. Kao i uvijek, naš uzor je Krist. U Njemu, savršenom Čovjeku, vidimo kako emocije i strasti mogu pomoći ponašati se čestito. Suočen sa smrću, Isus je duboko ganut i čini čuda. U Getsemanskom vrtu vidimo intenzitet njegovih osjećaja tijekom molitve. U Njemu vidimo žar gnjeva, dobrog gnjeva, kada Hramu vraća njegovo dostojanstvo.[4] Kada nešto uistinu volimo, sasvim je prirodno da su naši osjećaji uzbuđeni. Činiti nešto tek tako da se odradi, bez srčanosti, je poprilično neugodno. Osjećaji razumu daju žar i dobro čine ugodnim, dok razum osjećajima daje svjetlo, sklad i jedinstvo.

Pospješivanje pročišćenja srca

U našem ljudskom sklopu osjećaji su tu da pospješuju željeno djelovanje, a ne da ga zamagljuju ili čine teškim.

„Moralno savršenstvo sastoji se u tome da je čovjek potican na činjenje dobra ne samo vlastitom voljom već i sklonostima njegovih osjetila, kao u riječima psalma: 'Srce moje i moje tijelo kliču Bogu živomu' (*Ps 84,*

3).“**[5]** Stoga nije pitanje pokušaja gušenja ili „kontrole“ emocija, kao da su one nešto loše što treba odbaciti.

Iako istočni grijeh u njih jest uveo poremećaj, one nisu uništene ili postale potpuno pokvarene i nepopravljive. Osjećaji u ljudskom srcu mogu biti usmjeravani u pozitivnom smjeru kako bi tražili istinsko dobro: ljubav prema Bogu i bližnjemu. Stoga svi koji su uključeni u obrazovanje djece, a prvenstveno roditelji, trebaju, koliko god je

moguće, truditi se pomagati im
uživati u činjenju dobra.

Učinkovito usmjeravati prije svega
zahtijeva pomagati djeci da se
upoznaju kako bi njihovi osjećaji bili
usklađeni sa stvarnošću koja ih je
potakla. Ovo može uključivati
pomagati im prevladati, „nadići“
određeni osjećaj dok se uzrok koji ga
je izazvao ne spozna u pravom
svjetlu. Rezultat ovog razmatranja će
ponekad biti pokušaj izmjene uzroka
na pozitivan način. U drugim
prilikama, primjerice kod smrti
voljene osobe ili u slučaju ozbiljne
bolesti, stvarnost ne može biti
izmijenjena. To će biti trenutak za
naučiti djecu prihvatiti događaje kao
nešto što dolazi iz Božje ruke, koji
nas voli kao Otac. Ponekad,
primjerice, nakon reakcije ljutnje,
trenutka straha, ili odbojnosti prema
osobi ili događaju, otac ili majka
mogu s djecom razgovarati,
pomažući im razumjeti, koliko je

moguće, smisao u pozadini reakcije na takav način da ga uspiju prevladati. Tako djeca bolje upoznaju sama sebe i postaju bolje pripremljena za uspostaviti red u svijetu svojih osjećaja.

Oni koji djecu obrazuju mogu također mladima pomoći prepoznati, kod sebe i u drugima, određeni osjećaj ili emociju. Priče u literaturi ili filmovima mogu biti korištene za naučiti djecu kako odmjereno emocionalno reagirati. Priča privlači osobu koja je gleda, čita ili sluša, potičući njezine osjećaje u određenom smjeru i navikavajući je gledati stvarnost na određeni način. Ovisno o dobi (utjecaj može biti veći što je dijete mlađe), pustolovina, triler ili romantična priča mogu pomoći učvrstiti prikladne reakcije u situacijama koje ih objektivno zaslužuju, kao što su gnjev pred licem nepravde, suosjećanje prema osobama s invaliditetom, divljenje

prema žrtvi, ljubav prema onome što je lijepo. Time će se također poticati i želja za tim osjećajima budući da ih se smatra izvorom savršenstva i plemenitosti.

Dobro usmjereno, vrjednovanje kvalitetnih priča postupno obrazuje osjećaj za lijepo i sposobnost odabira priča dobre kvalitete. Time se pojačava ispravan kritički osjećaj i služi kao učinkovita pomoć za sprječavanje smanjivanja ljudskog prizvuka, koje se može pretvoriti u vulgarnost i zanemarivanje skromnosti. Posebice u tzv. „zemljama prvog svijeta“, stav „spontanosti“ i „prirodnosti“ je postao široko rasprostranjen te često dovodi do nedostatka pristojnosti. Tkogod se navikne na ovakvo okruženje, bez obzira na dob, završi smanjujući vlastitu osjetljivost i animalizirajući (ili trivijalizirajući) vlastite emocionalne reakcije. Roditelji trebaju svojoj djeci usaditi

odbojnost prema vulgarnosti, čak i kada se ne radi izravno o osjetilnim temama.

S druge strane, pomaže istaknuti da ispravno usmjeravanje ljudske privrženosti nije identično usmjeravanju spolnosti. Potonja je samo dio cjelokupnog emocionalnog prostranstva. Kada je u obitelji uspostavljeno okruženje povjerenja, roditeljima je sigurno lakše razgovarati s djecom o veličini i značenju ljudske ljubavi, dajući im malo-pomalo od rane dobi sredstva za pravilno se usmjeriti u ovom području života, iznad svega usmjeravajući njihove emocije i potičući krjeposti.

Srce po mjeri Krista

U konačnici, usmjeravanje emocija nastoji kod djece poticati velikodušno srce sposobno istinski voljeti Boga i ljude. Mladi trebaju srce sposobno za

„dijeliti brige ljudi oko njih, oprostiti i razumjeti, spremno žrtvovati sebe, zajednos Isusom Kristom, za sve duše.“**[6]** Obiteljsko okruženje koje je mirno ali i zahtjevno pomoći će dati, gotovo kao osmozom, pouzdanje i stabilnost složenom svijetu ljudskih osjećaja. Ako djeca vide da su bezuvjetno voljena, ako spoznaju da njihovo dobro ponašanje usređuje njihove roditelje i da njihove pogriješke ne vode do gubitka pouzdanja roditelja u njih, ako im se pomaže da budu iskrena i pokazuju svoje osjećaje, odrast će s nutarnjim ozračjem reda i mirnoće. Pozitivni osjećaji poput razumijevanja, vedrine i povjerenja će prevladavati dok će sve ono što im oduzima mir – bilo bijes, izljevi ljutnje ili ljubomore – biti viđeno kao poticaj za zatražiti oprostenje od drugih, ili za im oprostiti i iskazati znakove privrženosti.

Mladi trebaju srca zaljubljena u ono što je istinski vrijedno, zaljubljena prije svega u Boga.[7] Ništa ne pomaže emocijama da bolje sazriju od usmjeravanja srca prema Bogu i vršenju njegove volje. Za postići ovo, kao što je sv. Josemaria učio, trebamo „držati ga zaključanog sa sedam lokota, po jedan za svaki od smrtnih grijeha.“[8] Svako ljudsko srce ima privrženosti koje trebaju biti dane isključivo Bogu i koje završe grižnjom savjesti ako ih se usmjeri ičemu drugome.

Istinska čistoća duše postiže se zatvaranjem vrata svemu što podrazumijeva davanje stvorenjima ili vlastitom egu ono što pripada samo Kristu. Dolazi kroz osiguravanje da sposobnost osobe za ljubiti i željeti bude dobro prilagođena i integrirana. Stoga slika sedam lokota podrazumijeva više od ograničavanja požuda ili opsesivne brige za materijalno blagostanje.

Podsjeća nas da se trebamo boriti protiv taštine, upravljati našom maštom, pročišćavati naše sjećanje, ublažavati apetit tijekom obroka, poticati prijateljsko ophođenje s onima koje smatramo dosadnima. Iako se može činiti kao paradoks, kada svojemu srcu postavimo „okove“, povećamo svoju slobodu za ljubiti nesmanjenom snagom.

Presveto Čovještvo našega Gospodina lijevačka je posuda u kojoj najbolje možemo pročistiti svoje srce i njegove sklonosti. Djecu od rane dobi treba učiti kako se približiti Isusu Kristu i njegovoj Majci na isti iskreni način kojim iskazuju privrženost prema svojim roditeljima. Ovo će im pomoći da, u skladu s njihovim godinama, otkriju istinsku veličinu njihovih privrženosti i omogućiti našem Gospodinu da uđe u njihove duše. Srce koje se čuva isključivo za Gospodina čuva se cijelim i u mogućnosti je potpuno se darovati.

Iz ove perspektive, srce postaje simbol s dubokim antropološkim bogatstvima. Ono je središte osobe, mjesto gdje se najintimnije i najuzvišenije ljudske sposobnosti spajaju i odakle svaka osoba izvlači energiju potrebnu za djelovanje. Ono je motor koji treba biti obrazovan, za kojeg se treba brinuti, kojeg treba usmjeravati i pročišćavati kako bi sva njegova snaga bila usmjerena u pravom smjeru. Kako bi ga se obrazovalo na ovaj način, kako bi voljelo i učilo druge voljeti tom snagom, „trebamo iskorijeniti iz naših pojedinačnih života sve što je preprjeka Kristovom življenju u nama: navezanost na vlastitu udobnost, kušnje ka sebičnosti, sklonost biti središte svemu. Samo nasljedovanjem Kristovog života ga možemo prenijeti drugima.“**[9]** Kada je povezana s milošću i osobnom borbom, duša se pobožanstvjenjuje i malo-pomalo srce postaje velikodušno, sposobno posvetiti svoje

najbolje napore plemenitim i velikim idealima, izvršavanju Božje volje.

Ponekad će pala ljudska narav pokušavati povratiti svoja izgubljena prava, ali emocionalna zrelost, zrelost koja je dijelom neovisna o godinama, usmjerava osobu gledati dalje od emocija te otkriti što ih je potaklo i kako reagirati na tu stvarnost. Uvijek možemo računati na utočište koje nam nudi Gospodin i njegova Blažena Majka. „Navikni se povjeravati svoje siromašno srce Slatkom i Bezgrješnom Srcu Marijinom kako bi ga ona mogla pročistiti od toliko šljake i voditi ga k Premilosrdnom Srcu Isusovom.“**[10]**

J.M. Martin, J. Verdia

Fusnote:

[1] *Ez* 11, 19-20.

[2] *Lk* 6, 45.

[3] Usp. *Mk* 7, 20-23.

[4] Usp. *Mk* 5, 40-43; 14, 32ff; 11, 15-17.

[5] *Katekizam Katoličke Crkve*, 1770.

[6] Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, 158.

[7] Usp. *Brazda*, 795.

[8] Sv. Josemaría, susret u Valenciji, 7. siječnja 1975; u Pedro Rodriguez, *Povijesno-kritičko izdanje Puta*, Scepter London, str. 372; usp. *Put*, 188.

[9] *Susret s Kristom*, 158.

[10] *Brazda*, 830.

.....

hr-hr/article/usmjeravanje-srca/
(24.03.2026.)